

Broek in Waterland

Van karrenspoor naar onderdoorgang

Broek in Waterland (Noord-Holland)
2.750 inwoners
Gemeente Waterland
17.500 inwoners
Samenwerkingsvorm
Dorpsraad
www.dorpsraadbroekinwaterland.nl

Vlak boven Amsterdam ligt het dorp Broek in Waterland. Van oudsher een schippersdorp met talloze monumentale huizen midden in het polderland. Tegenwoordig wordt het dorp in tweeën gespleten door een drukke provinciale weg. Maar de dorpsbewoners werken samen met de provincie hard aan een oplossing. In gesprek met Goof Buijs en Johanna Huizer van Dorpsraad Broek in Waterland, en Bram Derix, beleidsadviseur bij de provincie Noord-Holland.

'Karrenspoor van Broek'

Broek in Waterland (Broek) wordt doorsneden door een drukke provinciale weg, de N247. Het is een van de drukste wegen in de provincie Noord-Holland. Dagelijks rijden er 21.000 voertuigen door Broek, waarvan 1.300 vrachtwagens. De weg deelt het dorp letterlijk in tweeën en veroorzaakt veel vertraging, fileleed en zelfs dodelijke ongelukken. Ook wordt de leefbaarheid van het dorp door deze weg ernstig aangetast. Het wordt wel het 'karrenspoor van Broek' genoemd.

Voor de dorpsraad van Broek is deze provinciale weg de laatste jaren het belangrijkste speerpunt. Daarbij gaat het om drie kernwaarden: leefbaarheid, verkeersveiligheid en vlotte doorstroming van verkeer. Rondom het knelpunt van de N247 wordt op een bijzondere manier samengewerkt tussen dorp en provincie.

Co-creatie

In 2014 lanceerde de provincie een plan om de provinciale weg in het dorp te verbreden om de verkeersproblematiek in de

regio Waterland op te lossen. Meteen daarna startte het dorp een handtekeningactie met de slogan: 'Tunnel : ja – meer asfalt: nee'. Er werd een petitie met ruim 2.300 handtekeningen aangeboden aan de gedeputeerde van de provincie. Vervolgens kwam de gedeputeerde in een stampvolle kerk in Broek uitleggen dat het plan van de provincie zelf een goed plan was. De aanwezigen in de kerk stoorde zich vooral aan de manier waarop er uitleg werd gegeven: vanuit de hoogte en zonder enig begrip voor de weerstand in het dorp. Uit protest richtte de dorpsraad een werkgroep op die in gesprek ging met Statenleden van de

provincie. En in die gesprekken werd de term 'co-creatie', letterlijk: samen iets maken, gemunt.

Denksessies, crowdfunding en diverse varianten

Na de provinciale verkiezingen van 2015 werd een denksessie belegd met Statenleden en experts over het idee van een onderdoorgang. Dit resulteerde in een rapport met een aantal varianten als alternatief voor verbreding van de huidige weg. Hierbij kwam een oplossing van een doorgang onder het maaiveld als beste uit de bus. Toen dit in de vergadering van de Statencommissie Mobiliteit & Financiën van de provincie werd aangeboden, vond de gedeputeerde het een interessant plan, maar weigerde hij geld beschikbaar te stellen om dit plan verder uit te werken. Daarom startte de dorpsraad een crowdfundingactie die erg succesvol was en voldoende geld opleverde voor verder onderzoek naar een ondergrondse oplossing door een professioneel ingenieursbureau. In april 2016 werd dit opnieuw aangeboden aan de provincie, die vervolgens bereid was geld vrij te maken om deze variant met enkele andere opties uit te werken tot een schetsontwerp. Vanaf dat moment was de

provincie samen met het dorp kartrekker van het project en voerde veelvuldig overleg met ingenieurs, experts, hulpdiensten en overheden. Eind 2018 werden de uitgewerkte varianten aan de provincie overhandigd. Die nam toen vanwege de verkiezingen geen besluit over welke variant zou worden uitgewerkt tot voorlopig ontwerp. Na de provinciale verkiezingen van 2019 werd het nemen van een besluit over een onderdoorgang in Broek als een van de drie grote infrastructurele projecten in de provincie opgenomen in het coalitieakkoord. Dat was een enorme stap vooruit.

De huidige (2022) gedeputeerde Jeroen Olthof steunt de vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang en luistert naar iedereen. Momenteel worden twee ondergrondse varianten verder uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp. Die varianten behelzen een onderdoorgang (een oplossing met één rijstrook in beide richtingen, de andere met één rijstrook + busbaan in beide richtingen). Over de onderdoorgang komt in het midden een overkapping waarop een dorpsplein komt. De bestaande weg wordt aangepast voor lokaal verkeer, terwijl de onderdoorgang

voor het doorgaande verkeer is. Een stuurgroep met daarin bestuurders van alle samenwerkingspartners (de gemeenten Amsterdam, Edam-Volendam, Purmerend en Waterland, de Vervoerregio Amsterdam en de provincie Noord-Holland), adviseert op basis van de lopende vervolgstudie over het Voorlopi-

'Tijd staat aan onze kant, tijd is onze vriend, deze processen vragen veel tijd'

ge Ontwerp. Daarna is het aan de politiek, zowel provinciaal als gemeentelijk, om een keuze te maken en aan te geven wat het vervolg is.

Als het voorlopig ontwerp voor de onderdoorgang wordt vastgesteld – hopelijk voor de volgende statenverkiezingen in 2023 – komt de gemeente Waterland in beeld die onder meer gaat over de inrichting van dorpsplein en omgeving, waarmee de verbinding tussen de twee dorpsdelen tot stand komt. De dorpsraad ziet erop toe dat het inrichtingsproces door middel van co-creatie met de gemeente vormgegeven zal worden. Op dit moment organiseren provincie en dorpsraad samen met ingenieursbureau Arcadis, ateliers en inloopavonden met inwoners van Broek en belanghebbenden uit de regio Waterland. Compleet met gevisualiseerde ontwerpen, zodat iedereen kan zien hoe een onderdoorgang eruit gaat zien. Bij deze bijeenkomsten worden raadsleden en Statenleden ook uitgenodigd om kennis te nemen van het proces en te horen hoe bewoners en belanghebbenden denken over de

inhoud die wordt besproken. In een recente ontwerpssessie zijn nieuwe suggesties van enkele aanwonenden ingebracht die verwerkt worden in de varianten. Er wordt dus dankbaar gebruik gemaakt van burgerkennis ('citizen knowledge'). Met deze werkwijze staat het project op de een na hoogste trede van de participatieladder. Het dorp komt met ideeën en voorstellen, is kartrekker en draagt kennis aan. Uniek is dat bewoners bij het maken van het plan zijn be-

'Je moet als overheid altijd reflecteren naar de andere kant, de kant van de inwoners'

trokken en niet zoals meestal het geval is, pas geïnformeerd worden als de ambtenaren hun plan komen presenteren op een 'inspraak-avond'.

Inwoners die onlangs in het dorp zijn komen wonen, missen soms informatie over de historie van dit project. Dat leidt een enkele keer tot verkeerde beeldvorming, bijvoorbeeld dat de dorpsraad

samen met de overheid een plan probeert door te drukken. Dorpsraad, provincie en samenwerkingspartners gaan iedere keer weer samen in gesprek met mensen die vragen of kritiek hebben, om te zorgen dat iedereen de juiste informatie heeft.

Gelijkwaardigheid en vertrouwen

Gesprekken tussen betrokken partijen vinden plaats op basis van gelijkwaardigheid en vertrouwen. Iedereen spreekt dezelfde taal en er is gevoel voor humor. Dit geldt ook voor de provincie. Als partner in het project verplaatst de provinciale medewerker zich voortdurend in het perspectief van de inwoner: wat betekent het voor inwoners om dit allemaal mee te maken? In het geval van Broek zijn provincie en dorp gelijkwaardige partners van elkaar. Samen bespreken ze voorstellen die aan de Stuurgroep en vervolgens aan het bestuur van de provincie voorgelegd kunnen worden. De precieze samenwerkingsafspraken tussen provincie en dorpsraad zijn vastgelegd in een uniek document met zeven statements en is terug te vinden op de website van de dorpsraad. Het document schept duidelijkheid over hoe je

met elkaar samenwerkt en wat je wel en niet met elkaar deelt in verband met vertrouwelijkheid.

Co-creatie is ook nieuw voor de provincie. De N247 in Broek is tot nu toe het enige project waar zo intensief wordt samengewerkt tussen provincie en inwoners van een dorp. Die samenwer-

'We willen de historische fout waardoor het dorp in tweeën is gesplitst, weer herstellen'

king voegt veel toe, want naast kennis over de lokale situatie brengen de inwoners ook hun beleving bij de weg in. De werkwijze van co-creatie kost aan de voorkant weliswaar meer tijd, maar levert wel draagvlak op en begrip voor de uitkomst van de studie, en dus minder problemen bij de realisatie en afronding van het project. Dat spaart tijd en geld aan de achterkant van het proces. Een positief punt is ook dat er gewerkt wordt met het trechtermodel: alle informatie die opgehaald wordt, komt in de trechter en uiteindelijk rollen er drie varianten uit waarvan twee met een onderdoorgang en een variant volledig bovengronds. Tussentijds worden de bestuurders van alle betrokken overheden en de Vervoerregio Amsterdam geïnformeerd over de voortgang en de ontwikkelingen in de varianten, zodat je niet in de situatie verzeild raakt dat er aan het eind van de voorbereidingsfase een plan op tafel ligt, dat voor iedereen een verrassing is. Al met al leren dorpsraad, dorp en provincie veel van deze nieuwe manier van samenwerken. Waar vroeger in dit soort projecten de provincie als enige de koers bepaalde, is er nu echt sprake van co-creatie.